

การพัฒนาแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี*

Development of a Foreign Language Learning Strategy Instructional Model to Enhance Listening-Speaking Abilities for EFL Undergraduate Students

ชนกร สุวรรณพุดธิ (Tanagorn Suwannaprut)**

เสงี่ยม ไตรรัตน์ (Sangiam Torut)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความจำเป็นของนักศึกษาด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความรู้อาเซียน 2) พัฒนาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้ได้ตามเกณฑ์ 75/75 และ 3) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความจำเป็นของผู้เรียน 2) บทเรียนและสื่อการสอน ใช้ทดลองสอน 40 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ 4) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับอาเซียน และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และค่า t (Dependent t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความรู้อาเซียน ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับดี มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 76.79/78.40 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 และ 3) รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพ คือ ความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความรู้เกี่ยวกับอาเซียนของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนอยู่ในระดับมาก

* เพื่อการตีพิมพ์ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก เรื่อง “การพัฒนาแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี”
To publish research paper based on a Ph.D. thesis “Development of a Foreign Language Learning Strategy Instructional Model to Enhance Listening-Speaking Abilities for EFL Undergraduate Students” submitted in partial fulfillment of the requirement of the degree Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction.

** นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

A Ph.D. Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University. E-mail address: roenram@hotmail.com

*** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.เสงี่ยม ไตรรัตน์, ผศ.ดร.เสงี่ยม ไตรรัตน์ และ ผศ.ดร.ปราณี นิลกรณ

Thesis advisors: Asst. Prof. Dr. Sangiam Torut, Asst. Prof. Dr. Bamrung Torut, and Asst. Prof. Dr. Pranee Nilakorn

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการสอน, กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา, การฟัง-พูดภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of this research were to 1) investigate learners' needs including listening-speaking abilities and ASEAN knowledge 2) develop a foreign language learning strategy instructional model to meet the efficiency criteria of E1/E2 (75/75) and 3) investigate the effectiveness of the instructional model. The sample was 30 undergraduate students enrolled in class of 2015, English major, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. The instructional model was tested for 40 hours. Research instruments were 1) learner needs questionnaire 2) listening-speaking coursebook 3) listening-speaking test 4) ASEAN knowledge quizzes and 5) satisfaction questionnaire. Mean, standard deviation, percentage, and dependent t-test were used to analyze data.

Research results revealed that 1) the learners' needs were at medium level 2) the instructional model reached the efficiency E1/E2 at 76.79/78.40, higher than the established requirement of 75/75 and 3) after implementation of the instructional model, the average scores of listening-speaking abilities and ASEAN knowledge in posttest scores were higher than pretest scores at the significance level of 0.05, and the overall student satisfaction towards the instructional model was at high level.

บทนำ

ภาษาอังกฤษได้พัฒนาความสำคัญในฐานะภาษาสากล (English as an international language) ที่มีบทบาทมากที่สุดในยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน (Crystal, 2000) และเป็นทักษะสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันมีผู้คนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสารถึง 1 ใน 3 ของประชากรโลก หรือประมาณกว่า 2,000 ล้านคน (Lewis, 2009) ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษนับเป็นทักษะจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษนี้ จากการศึกษาที่ประเทศไทยเปิดความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารและการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก ประชาชนไทยจึงจำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษาอังกฤษ เพราะเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญในด้านความพร้อมของทรัพยากรบุคคลของไทย เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเข้มแข็งและภาคภูมิใจ (สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2554)

จากบทบาทและความสำคัญของภาษาอังกฤษดังกล่าว หากพิจารณาถึงทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการสื่อสารในชีวิตประจำวันแล้ว การฟังและการพูดถือเป็นทักษะที่ใช้ในการสื่อสารมากกว่าทักษะอื่นๆ กล่าวคือ โดยทั่วไปการสื่อสารในชีวิตประจำวันจะใช้ทักษะการฟังมากที่สุด คือร้อยละ 45 รองลงมา คือ การพูดร้อยละ 30 การอ่าน ร้อยละ 16 และการเขียน ร้อยละ 9 (Feyten, 1991) ในการเรียนรู้ภาษานั้นการฟังถือเป็นทักษะแรกของการรับรู้ภาษา และเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทักษะภาษาอื่น ๆ (Brown, 2001) ดังนั้น

การฟังจึงเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะการพูด ซึ่ง Harmer (2007) เสนอแนะว่าการฟังไม่ได้เป็นทักษะเดียว หากแต่เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องและช่วยพัฒนาทักษะการพูด เช่น การใช้สำเนียง การออกเสียงสูงต่ำ และการใช้ภาษาพูด (Spoken discourse) อาจกล่าวได้ว่า ผู้เรียนภาษาจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถทั้งการฟังและการพูด เช่นเดียวกับ Brown (2001) เสนอแนวคิดไว้ว่า หากผู้เรียนไม่ได้ฟังเพื่อรับรู้ข้อมูลเชิงภาษาศาสตร์ (Linguistics information) ก็จะไม่สามารถเรียนรู้การพูดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Feyten (1991) พบว่า ระดับความสามารถในการพูดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความเข้าใจในการฟัง ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งทักษะการฟังและ การพูดควบคู่กัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารนั้นผู้เรียนภาษาจำเป็นต้องมีกลยุทธ์การเรียนรู้ (Oxford, 1990)

กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา (Language learning strategies) หมายถึง กระบวนการคิด พฤติกรรม เทคนิค และวิธีการต่างๆ ที่ผู้เรียนใช้ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ของตนเองดีขึ้น เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น สนุกสนานมากขึ้น สามารถเรียนรู้และกำหนดทิศทางการเรียนตนเองได้มากขึ้น เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำกลยุทธ์ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น (Oxford, 1990) กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษามีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนต้องใช้ในการเรียนรู้ภาษา และเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถและความสำเร็จในการเรียนภาษา (Rubin, 1975; Oxford, 1990) ดังนั้น การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนควรได้รับการสอนและฝึกฝนการใช้กลยุทธ์เรียนภาษาที่เหมาะสมและหลากหลาย (Oxford, 1990; Dornyei, 1995; Grenfell and Harris, 1999)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา ประเภทของกลยุทธ์ที่ผู้เรียนมักใช้ จำนวนความถี่ของการใช้กลยุทธ์ในกิจกรรมชั้นเรียน และปัจจัยที่มีผลต่อการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา เช่น เพศ อายุ แรงจูงใจ ทักษะคิดระดับความสามารถ สาขาวิชาที่เรียน ชนิดของกิจกรรมเรียนรู้ เช่น งานวิจัยของ Wharton (2000) และ Yu (2006) จึงมีงานวิจัยจำนวนไม่มากนักที่สนใจศึกษาการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียน โดยการพัฒนาแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะปัญหาด้านความสามารถในการฟัง-พูดสื่อสาร แม้ผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัยก็ตาม ปัญหาสำคัญที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ผู้เรียนไทยส่วนใหญ่พูดภาษาอังกฤษไม่ค่อยได้ ถึงพูดได้ก็ไม่คล่อง หากกล่าวถึงสาเหตุของปัญหาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยมีประเด็นสำคัญหลายประการพอสรุปได้ ดังนี้ 1) จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนที่มีมากเกินไป เป็นสาเหตุหนึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด (สุนันทา วรรณสินธ์เบล และ กมลรัตน์ ศรีหารักษ์, 2555) ทำให้กิจกรรมสื่อสารเป็นไปได้อย่างยากและไม่ทั่วถึง 2) ลักษณะนิสัยการเรียนรู้ของผู้เรียนไทยส่วนใหญ่ไม่ชอบพูดโต้ตอบ ไม่กล้าใช้ภาษาอังกฤษเพราะอาย มีความรู้สึกกลัวการพูดผิด ไม่กล้าแสดงออก และมีเจตคติไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ทำให้มีปัญหาในด้านทักษะการพูด (นันทกา ทาวุฒิ, 2542) และ 3) ผู้เรียนขาดการพัฒนาทักษะกระบวนการ

เรียนรู้ โดยเฉพาะการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาที่เหมาะสม สาเหตุเนื่องจากผู้เรียนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสอนหรือการฝึกฝนอย่างจริงจังในระดับมัธยมศึกษา เมื่อเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนส่วนมากจึงขาดกลยุทธ์การเรียนที่เหมาะสม (พิทักษ์ นิลนพคุณ, 2539) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาพัฒนารูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ ที่เน้นสอนการใช้กลยุทธ์การฟังและกลยุทธ์การพูดเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภาษาให้กับผู้เรียน โดยบูรณาการเนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2558 ซึ่งผู้วิจัยเป็นอาจารย์รับผิดชอบการเรียนการสอนรายวิชาการฟังและพูดภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความจำเป็นในการเรียนรู้ด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความรู้อาเซียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ
2. พัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2520)
3. ศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ ได้แก่ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอน และขนาดของผล (Effect size) 2) เปรียบเทียบความรู้อาเซียนของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอน และขนาดของผล (Effect size) และ 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษารายวิชาการฟังและพูดภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ และ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ความรู้อาเซียน และความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความจำเป็นของผู้เรียน 3 ด้าน คือ ความสามารถในการฟัง ความสามารถในการพูด และความรู้อาเซียน
2. เอกสารและสื่อประกอบการสอน รายวิชาการฟังและพูดภาษาอังกฤษ ที่ใช้รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ เป็นบทเรียนที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอาเซียน จำนวน 10 บทเรียน

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ สำหรับใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียน แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) การสรุปเรื่องที่ฟัง (Summarizing) 2) การแสดงบทบาทสมมติ (Roleplay) 3) การตอบคำถาม (Quiz) และ 4) ข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก (Multiple choices)

4. แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับอาเซียน คือ การตอบคำถาม (Quiz)

5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert scale ในด้านเนื้อหา ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบโดยการหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ให้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) มีรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experimental research) ที่ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One group pretest-posttest design วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความจำเป็นของผู้เรียน (Need analysis)

ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นของผู้เรียน 3 ด้าน คือ ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ ความสามารถในการพูดสื่อสาร และความรู้อาเซียน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่นำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ด้านการฟังเพื่อความเข้าใจ (Weir, 1993; Richards, 2001) ด้านการใช้หน้าที่ภาษาพูดสื่อสาร (Brown, 2001; Richards, 2001) และด้านหัวข้อสาระอาเซียน จากข้อมูลกรมอาเซียน หนังสือตำราเสริมความรู้อาเซียนและบทความเผยแพร่ และกรอบความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป (CEFR) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) การสร้างแบบสอบถามสำรวจความจำเป็นของผู้เรียน 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม 4) การวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็นของผู้เรียน และ 5) การสรุปผลการศึกษาความจำเป็นของผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินความรู้ความสามารถของตนเองตามจริงให้ครบถ้วนสมบูรณ์

ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Design and development)

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับผู้เรียนในระยะที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ และ 2) การนำรูปแบบการสอนไปศึกษานำร่อง (Pilot study) ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ดังนี้

ขั้นที่ 1. การออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำหนดคุณลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ (Unit specification) จำนวน 10 หน่วย ตามรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา การสร้างแบบทดสอบความสามารถในการฟัง-พูด ภาษาอังกฤษ แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับอาเซียน และการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ 4) กำหนดการประเมินผลการเรียนรู้ 5) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ และ 6) ตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความจำเป็นของผู้เรียนในระยาะที่ 1 มากำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูด และความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ซึ่งการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรมี 2 ด้าน ได้แก่ 1) จุดประสงค์ด้านความรู้ (Knowledge: K) คือ ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ การใช้หน้าที่ภาษาพูดสื่อสาร และ 2) จุดประสงค์ด้านกระบวนการเรียนรู้ (Process: P) คือ การใช้กลยุทธ์การฟังและกลยุทธ์การพูด

2. กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ โดยนำผลที่ได้จากการศึกษาความจำเป็นของผู้เรียนในระยาะที่ 1 มาใช้ในการกำหนดเนื้อหา ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเอกสารตำรา หนังสือความรู้เกี่ยวกับอาเซียน สื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต บทความ และเว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูลอาเซียน โดยพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาและดัดแปลงให้เหมาะสมกับความสนใจและระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน และคำนึงถึงความสอดคล้องกับแนวเรื่องการสอนภาษา ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาของสภายุโรป (CEFR) สำหรับผู้เรียนในระดับ B1 (ระดับปานกลาง)

3. กำหนดกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ ตามรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ โดยการสอนคำศัพท์ ประโยคแสดงหน้าที่ภาษาในการสื่อสาร การใช้กลยุทธ์การฟังและกลยุทธ์การพูดในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษาสังเคราะห์มาจากรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักวิชาการและนักการศึกษาที่เกี่ยวข้อง อาทิ Oxford (1990) Dornyei (1995) และ Grenfell และ Harris (1999) มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบขั้นสอนของรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาในวิจัยนี้มี 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นสร้างความตระหนัก (Awareness raising) ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักเห็นความสำคัญและประโยชน์ของกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ตนเองเคยใช้และมีผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษ รวมทั้งแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการที่เคยใช้ได้ผลและช่วยให้การเรียนภาษาอังกฤษดีขึ้น

ขั้นก่อนฟัง (Pre-listening) สร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อนการฟัง ตามแนวคิดอภิปัญญา (Metacognition) โดยปูพื้นฐานความเข้าใจให้กับผู้เรียน ได้แก่ การสอนคำศัพท์สำคัญจากบทฟัง การสังเกตรูปภาพประกอบ การใช้คำถามนำ (Guiding questions) เพื่อคาดการณ์เนื้อหาที่จะได้ฟัง ร่วมกันอภิปราย และตั้งจุดประสงค์ในการฟัง เป็นการคาดหวังสิ่งที่ต้องการจะฟัง ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับ

เนื้อหาล่วงหน้า เชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมที่มี และนำเสนอการใช้กลยุทธ์การฟังภาษาอังกฤษที่เป็นประโยชน์ต่อการฟังเพื่อความเข้าใจ

ขั้นฝึกฟัง (Listening practice) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกใช้กลยุทธ์การฟังที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจในการฟังยิ่งขึ้น ในกิจกรรมเรียนรู้ต่างๆ สามารถตีความและสร้างความหมายจนเกิดความเข้าใจในการฟัง เช่น กิจกรรมตอบคำถาม ฟังและเลือกคำตอบ อภิปรายร่วมกันและยืนยันความเข้าใจถูกต้องตรงกัน

ขั้นศึกษาภาษา (Language focus) ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์กฎไวยากรณ์ทางภาษาที่ได้ยินจากบทฟัง เพื่อนำไปใช้ในการพูดสื่อสาร โดยสังเกตรูปแบบภาษาที่ใช้ (Noticing activities) เช่น รูปคำศัพท์ สำนวน คำพูด ประโยคที่แสดงหน้าที่ทางภาษา การใช้เสียงหนักเบา และนำเสนอการใช้กลยุทธ์การพูดที่เป็นประโยชน์ต่อการพูดสื่อสารในกิจกรรมเรียนรู้ต่อไป

ขั้นฝึกพูด (Speaking practice) เมื่อผู้เรียนมีความรู้ด้านเนื้อหาสาระจากเรื่องที่ฟังไปแล้ว และมีความรู้ในการใช้ภาษา รวมถึงกลยุทธ์ในการพูดสื่อสาร จึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนการพูดสื่อสารในกิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นนำไปใช้สื่อสาร (Language production) ในขั้นสุดท้ายมีเป้าหมายให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการพูดสื่อสาร (Performance) หลังจากได้รับการฝึกฝนอย่างเหมาะสมแล้ว โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมคู่ และร่วมกันอภิปรายหลังกิจกรรม

4. กำหนดการประเมินผลความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน 2 ส่วน คือ 1) การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน (Formative evaluation) โดยใช้แบบฝึกหัดความเข้าใจในการฟังชนิดปรนัย 10 ข้อ และการแสดงบทบาทสมมติเป็นรายคู่ 1 สถานการณ์ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีด 5 ด้าน คือ ความคล่องแคล่ว ความเข้าใจ ความถูกต้อง ความสำเร็จของงาน และการใช้ภาษาท่าทาง รวมคะแนนเก็บประจำหน่วยละ 35 คะแนน ซึ่งคะแนนเก็บประจำหน่วยทั้งหมดนำไปใช้หาค่าประสิทธิภาพรูปแบบการสอนให้ได้ตามเกณฑ์ 75 (E1) และ 2) การประเมินผลหลังการเรียนการสอน (Summative evaluation) โดยใช้แบบทดสอบ 4 ตอน ได้แก่ การสรุปเรื่องที่ฟัง (Summarizing) บทบาทสมมติ (Role play) การตอบคำถาม (Quiz) และ ข้อสอบปรนัย 30 ข้อ รวมคะแนนเต็ม 90 ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันสำหรับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน คะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนนำไปใช้ในการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน ให้ได้ตามเกณฑ์ 75 (E2)

5. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert scale คือ เรียงลำดับจากความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ มีรายการประเมิน จำนวน 21 ข้อ โดยใช้องค์ประกอบของการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบประเด็นของรายการประเมิน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมิน และด้านการใช้สื่อการสอน

6. ตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษา โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เอกสารบทเรียนและสื่อการสอน 2) แบบทดสอบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ 3) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับอาเซียน และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบประเมินความสอดคล้องความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผลจากการประเมินและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในช่วง 0.5-1 นอกจากนี้ในส่วนของแบบทดสอบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ตอนที่ เป็นข้อสอบปรนัย 30 ข้อ ผู้วิจัยได้นำไปหาคุณภาพของข้อสอบโดยการหาค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ซึ่งพบว่าข้อสอบทุกข้ออยู่ในช่วงระหว่าง 0.2-0.8 ถือว่าข้อสอบมีความเหมาะสม จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการสอน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.90 เป็นแบบสอบถามที่มีความน่าเชื่อถือ ผลจากการตรวจสอบแสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสมและสามารถนำไปทดลองใช้ในการศึกษานำร่องต่อไป

ขั้นที่ 2 การนำหลักสูตรที่ออกแบบไปศึกษานำร่อง (Pilot study) เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนให้ได้ตามเกณฑ์ 75/75 โดยการทดลองใช้รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศกับนักศึกษาในกลุ่มย่อยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 10 คน (Small group tryout) จากการสุ่มอย่างง่าย ผลการศึกษานำร่องพบว่ารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 78.63/76.80 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 แสดงว่ารูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ทดลองกับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจริง

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้และประเมินผล (Implementation and evaluation)

การทดลองใช้รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศกับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน ใช้เวลาในการทดลอง 40 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการสอนด้วยตนเอง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการสอน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลคะแนนที่ได้จากการทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน และนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความรู้เกี่ยวกับอาเซียนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจริง 30 คน โดยการทดสอบค่า t แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และคำนวณขนาดของผล (Effect size) จากการวิเคราะห์ผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอน และ 2) วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการสอนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจริง 30 คน โดยการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามวิธีของลิเคิร์ท ซึ่งมีเกณฑ์ประเมินความพึงพอใจ ดังนี้ 4.50 – 5.00 หมายถึงมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก 2.50 – 3.49 หมายถึงมีความพึงพอใจระดับปานกลาง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย และ 1.00 – 1.49 หมายถึงมีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอผลการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นรายข้อตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาความจำเป็นของผู้เรียน 3 ด้าน คือ ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ ความสามารถในการพูดสื่อสาร และความรู้้อาเซียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาประเมินตนเองโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พบว่ารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี เนื่องจากมีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 76.79/78.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

3. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ แบ่งเป็นข้อย่อย ดังนี้

3.1 ผลจากการเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t

ความสามารถในการฟัง-พูด	คะแนนเต็ม	\bar{x}	SD	t	p	ขนาดของผล (d)
ก่อนเรียน	90	47	8.37	26.77	0.00	4.83
หลังเรียน	90	71	5.71			

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังเรียน ($\bar{x}=71$, $SD=8.37$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}=47$, $SD=5.71$) และผลการเปรียบเทียบคะแนนด้วยการทดสอบค่า t พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=26.77$, $p=0.00$) และมีขนาดของผล เท่ากับ 4.83 แปลผลได้ว่ามีขนาดของผลใหญ่มาก

3.2 ผลจากการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t

ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน	คะแนนเต็ม	\bar{x}	SD	t	p	ขนาดของผล (d)
ก่อนเรียน	10	4.12	1.11	29.76	0.00	5.43
หลังเรียน	10	7.76	1.22			

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับอาเซียนของนักศึกษาหลังเรียน ($\bar{x}=4.12$, $SD=1.11$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}=7.76$, $SD=1.22$) และผลการเปรียบเทียบคะแนนด้วยการทดสอบค่า t พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับอาเซียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($t=29.76$, $p=0.00$) และมีขนาดของผล เท่ากับ 5.43 แปลผลได้ว่ามีขนาดของผลใหญ่มาก

3.3 การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียน ภาษาต่างประเทศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยคะแนนประเมินใน ภาพรวมเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษา พึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการใช้สื่อการสอน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.53$, $SD=0.50$) และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x}=4.42$, $SD=0.49$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x}=4.41$, $SD=0.50$) และ ด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{x}=4.41$, $SD=0.54$) ซึ่งนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

1. รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ ระดับดี ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ผลจากการศึกษานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ คงศักดิ์ สังฆมานนท์ (2548) ซึ่งพบว่ารูปแบบการสอนทักษะการพูดที่มีคุณภาพอยู่ใน เกณฑ์ดี ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อารีย์ ปรีดีกุล (2553) ที่พบว่าการพัฒนาแบบการสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินงานพัฒนาแบบการสอน โดยใช้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษของ Brown (1995), Richards (2001), Nation และ Macalister (2010) มาใช้เป็นแนวทางออกแบบขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน เริ่มจาก การเก็บข้อมูลความจำเป็นของผู้เรียน (Learning needs) เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน 3 ด้าน คือ ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ การใช้หน้าที่ภาษาพูดสื่อสาร และหัวข้อความรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาแบบการสอน (Design and development) โดยกำหนดกรอบ รายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ สร้างเป็นบทเรียนและสื่อการสอน รวมทั้งเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบ ความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับอาเซียน และแบบประเมินความพึงพอใจ ของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอน ผ่านการตรวจสอบประเมินคุณภาพเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปใช้ในการทดลอง ศึกษานำร่องเพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนก่อนนำไปทดลองใช้จริง เมื่อพบว่ามีประสิทธิภาพอยู่ใน เกณฑ์ดี จึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ดังนั้น รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศนี้ จึงมี ผลการประเมินประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรการ สอนภาษาอังกฤษตามแนวคิดทฤษฎีที่เสนอแนะไว้ดังกล่าวข้างต้น

2. นักศึกษามีความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าขนาดของผลใหญ่มาก เนื่องจากผู้วิจัยพัฒนาแบบการสอน โดยนำข้อมูลความ จำเป็นของผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางออกแบบและพัฒนา ทำให้รูปแบบการสอนมีหัวข้อและเนื้อหาสาระการ

เรียนรู้สอดคล้องตรงกับความจำเป็นของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการเสริมสร้างความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ โดยเริ่มจากการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อนการฟังตามแนวคิดอภิปัญญา (Metacognition) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนคาดการณ์สิ่งที่จะได้ฟัง (Harmer, 2007) อาทิ การสอนคำศัพท์สำคัญ การคาดเดาจากภาพ ชื่อเรื่อง คำถามนำทาง และการสอนกลยุทธ์การฟังช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการฟังมากขึ้น (Oxford, 1990) ทั้งนี้ รูปแบบการสอนมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดการสอนทักษะการฟังว่า ผู้เรียนควรได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนการฟัง เพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ฟังให้มากที่สุด (Wier, 1993) เช่น การอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง การนำเสนอกลุ่มคำศัพท์ที่คัดเลือกมาจากบทฟัง การคาดการณ์เรื่องที่จะฟังหรือคำศัพท์ที่จะได้ยิน การดูรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะฟัง เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมจึงให้ผู้เรียนฝึกฟังและทำแบบฝึกหัดตรวจสอบความเข้าใจ จากนั้นจึงศึกษาทฤษฎีการใช้ภาษา อาทิ ประโยคสื่อสาร (Expression) การใช้โทนเสียง เกร็ดความรู้เกี่ยวกับภาษาพูด และกลยุทธ์การพูด เพื่อเตรียมความรู้ทางภาษาก่อนนำไปใช้ในการฝึกพูดสื่อสาร ตามแนวคิดการสอนทักษะพูดของ Rost และ Ross (1991), Amin และคณะ (2011) ว่าผู้เรียนควรได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนกิจกรรมพูด เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมจึงให้ฝึกพูดในกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกลุ่ม หลังจากนั้น จึงให้ผู้เรียนนำความรู้ภาษาพูดไปใช้ในการแสดงบทบาทสมมติเป็นรายคู่ จะเห็นได้ว่าขั้นตอนการสอนเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด และเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสมก่อน จึงให้ผู้เรียนนำความรู้ทางภาษาและกลยุทธ์การเรียนรู้ไปฝึกฝนในกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ O'Malley และคณะ (1989) และ Dornyei (1995) ที่พบว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาที่มีความสามารถทางภาษาเพิ่มขึ้น

3. นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าขนาดของผลใหญ่มาก เนื่องจากผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ความจำเป็นของผู้เรียนด้านหัวข้อสาระความรู้เกี่ยวกับอาเซียน มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่เป็นการบูรณาการสอนภาษาอังกฤษกับเนื้อหาสาระอาเซียน โดยใช้รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างมีระบบ และเป็นขั้นตอนตามรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนิตา โฆษิตชัยวัฒน์ (2556) เมื่อนักศึกษาได้รับความรู้ทางภาษาอังกฤษที่ใช้เนื้อหาสาระอาเซียน ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนเพิ่มขึ้น และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมกลุ่มและคู่ เพื่อนำความรู้เกี่ยวกับอาเซียนมาใช้ในการพูดสื่อสาร สอดคล้องกับผลการศึกษาของวัฒนา ปาลโมกษ์ (2557) ที่พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาอาเซียนศึกษาเพิ่มขึ้นหลังเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

4. การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา โดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ ด้านการใช้สื่อการสอน อาจเป็นผลมาจากผู้วิจัยได้ออกแบบบทเรียนและสื่อการสอน ที่เน้นการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยมีเนื้อหาสาระอาเซียนที่ผู้เรียนสนใจและต้องการเรียนรู้เพิ่มขึ้น การสอนกลยุทธ์การฟังและกลยุทธ์การพูด กิจกรรมเรียนรู้และสื่อการสอนอย่างเหมาะสม เช่น ภาพประกอบ สื่อเสียงและวีดิทัศน์ มีความสมจริงและหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา ชั้นอินทร์งาม

(2557) พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนที่ใช้สื่อประสมในกิจกรรมการสอนพูดภาษาอังกฤษ และผู้เรียนมีความสามารถในการพูดสื่อสารเพิ่มขึ้น และงานวิจัยของยุพดี หินเธาว์ (2550) ว่าการใช้สื่อวีดิทัศน์สมจริงประกอบการสอนทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม นักศึกษามีความพึงพอใจเป็นลำดับสุดท้าย คือ กิจกรรมการสอนพูดสื่อสาร อาจเป็นเพราะผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมในชั้นการฝึกพูด และชั้นการนำไปใช้ โดยเน้นกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติในทุกหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ Brown (2001), Richards (2001) และ Harmer (2007) ว่าควรออกแบบและจัดกิจกรรมสื่อสารให้มีความหลากหลายและเหมาะสม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะภาษาในหลายสถานการณ์อย่างมีความหมาย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากการพัฒนารูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศในครั้งนี้ พบว่าเป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพดี สามารถเสริมสร้างความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ให้กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ และนักศึกษายังมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนเป็นอย่างมาก จึงนับว่ารูปแบบการสอนที่เป็นทางเลือกหนึ่ง ที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการสอนในสถาบันระดับอุดมศึกษาได้

2. การสอนตามรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษา ใช้เวลาในการสอนคาบเรียนละ 4 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 40 ชั่วโมง ผู้สอนควรจัดสรรเวลาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงระดับความสามารถของนักศึกษาในชั้นเรียนที่มีความแตกต่างกัน เช่น อาจเพิ่มระยะเวลาในการฝึกฟังให้มากขึ้น การสอนคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยและทำแบบฝึกหัดก่อนการฟัง การอธิบายรายละเอียดของกิจกรรมอย่างละเอียดให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง

3. การสอนกลยุทธ์การเรียนภาษานั้น ผู้สอนควรศึกษาและเข้าใจวิธีการใช้กลยุทธ์การฟังและกลยุทธ์การพูด เพื่อสามารถนำเสนอและสาธิตการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาให้กับผู้เรียนได้อย่างชัดเจน เนื่องจากผู้สอนเป็นต้นแบบ (Model) ให้กับผู้เรียนในการนำกลยุทธ์การเรียนภาษาไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการฟังและการพูด รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนใช้กลยุทธ์การฟังและการพูดอย่างเหมาะสมจนทำให้เกิดเป็นทักษะต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ด้านการออกแบบวิจัย ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรทำการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแตกต่างออกไปจากการวิจัยในครั้งนี้ เช่น การใช้แผนการวิจัยเป็นการทดลองแบบ 2 กลุ่มหรือมากกว่า คือ มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากทดลองใช้รูปแบบการสอน หรือการเปรียบเทียบกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มผู้เรียนว่า กลุ่มเก่งมีความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ แตกต่างกับกลุ่มอ่อนอย่างไร เมื่อทดลองใช้รูปแบบการสอน

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ ที่มีลักษณะบูรณาการทักษะเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะ หรือบูรณาการเนื้อหาสาระอื่น เช่น คุณธรรมจริยธรรม เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

3. ด้านการพัฒนาสื่อการสอน เนื่องจากผลการศึกษาวิจัยนี้พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านการใช้สื่อประกอบการสอนในระดับมากที่สุด ดังนั้น งานวิจัยต่อไป จึงควรศึกษาวิจัยและพัฒนาสื่อผสม (Multimedia) ที่เป็นสื่อการสอนสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้กลยุทธ์การฟังและกลยุทธ์การพูด เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดสื่อสาร โดยการนำสื่อการสอนหลายๆ ประเภทมาใช้ร่วมกัน เช่น ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ ให้มีความสมจริงกับสถานการณ์สื่อสารมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

คงศักดิ์ สังฆมานนท์. (2548). “การพัฒนารูปแบบการสอนพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาในสถาบัน

เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์

ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2520). **ระบบสื่อการสอน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทกา ทาวุฒิ. (2542). **ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : ธีรต์เวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

ปัทมา ชื่นอินทร์งาม. (2557). “ผลการเรียนด้วยชุดสื่อประสมร่วมกับกิจกรรมการสอนที่เน้นการพูดที่ส่งผลต่อ

ความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหอมเกร็ด.”

วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 7, ฉบับที่ 2

(พฤษภาคม-สิงหาคม) : 548-560.

พิทักษ์ นิลนพคุณ. (2539). “รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรกลวิธีการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุสิตบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุพดี หินธาวี. (2550). “การใช้วีดิทัศน์ประกอบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านทักษะการฟังภาษาอังกฤษ

ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี.”

สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วัฒนา ปาลโมกษ์. (2557). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอาเซียนศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการ

กลุ่มของนักเรียนระดับปวช. 1. เข้าถึงเมื่อ 25 เมษายน 2559. เข้าถึงได้จาก

http://www.btad.ac.th/Download/vijai/21_2557.pdf

สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2554). **คอลัมน์บันทึกอาเซียน: อาเซียนกับการศึกษาไทย**. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์

ฉบับวันที่ 31 ตุลาคม 2555.

สุนันทา วรณสินธ์เบล และกมลรัตน์ ศรีหารักษา. (2555). **เหลียวหลังแลหน้า การสอนภาษาอังกฤษ**.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง จำกัด.

- สุนิตา โฆษิตชัยวัฒน์. (2556). “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรบค้ายภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านกิจกรรมค้ายภาษาอังกฤษ และทักษะสังคม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 6, ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) : 430-447.
- อารีย์ ปรีดีกุล. (2553). “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษตามหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ.” วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภาษาต่างประเทศ

- Amin, A, Amin. M. and Aly. M. (2011). “The effectiveness of using an explicit language learning strategy-based instruction in developing secondary school students’ EFL listening comprehension skills.” ERIC Document No. 527447.
- Brown, J. D. (1995). **The elements of language curriculum: A systematic approach to program development.** Boston: Heinle and Heinle Publishers.
- Brown, H. D. (2001). **Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy.** White Plains, NY: Longman.
- Crystal, D. (2000). **English as a global language.** Cambridge: CUP.
- Dornyei, Z. (1995). “On the teachability of communication strategies.” **TESOL Quarterly**, 29: 55-85.
- Feyten, C. M. (1991). “The power of listening ability: An overlooked dimension in language acquisition.” **The Modern Language Journal**, 75: 175-180.
- Grenfell, M. and Harris, V. (1999). **Modern languages and learning strategies: In theory and practice.** London: Routledge.
- Harmer, J. (2007). **How to teach English.** Essex: Pearson Longman.
- Lewis, M. P. (2009). **Ethnologue: Languages of the World (Sixteenth edition).** Dallas, Tex.: SIL International. Retrieved on March 30, 2015 from <http://www.ethnologue.com/>.
- Nation, I.S.P and Macalister, J. (2010). **Language curriculum design.** New York: Rutledge.
- O’Malley, J. M., Chamot, A. U., and Kupper, L. (1989). “Listening comprehension strategies in second language acquisition.” **Applied Linguistics**, 29: 331-341.
- Oxford, R. (1990). **Language learning strategies: What every teacher should know.** New York: Newbury House Publishers.

- Richards, J. C. (2001). **Curriculum development in language teaching**. Cambridge: CUP.
- Ross, S. and Rost, M. (1991). "Learner use of strategies in interaction. Typology and teachability." **Language learning**, 41: 235-273.
- Rubin, J. (1975). "What the good language learner can teach us." **TESOL Quarterly**, 9: 41-51.
- Weir, C. J. (1993). **Understanding and developing language tests**. Hemel Hempstead: Prentice Hall.
- Wharton, G. (2000). "Language learning strategy use of bilingual foreign language students in Singapore." **Language learning**, 50, 2: 203-243.
- Yu, H. C. (2006). "Motivation and learning strategy use among junior high school students with different levels of academic achievement." Master's thesis. Department of Applied Foreign Language, National Pingtung Institute of Commerce, Taiwan.